Siebzehnter Jahrgang. Jüdische Pester Zeitung. Erscheint 3-mal wöchentlich.

יידישע פעסטער צייטונג

Nr. 136 יעבצעהנטער יאהרגאנג בודאפעסט, פרייטאג יט כסלו התרמ"ו. Budapest 27. November 1885.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן יעדען טאג
פרענומעריר̈ן.
אזר דער פרענומעראציאנס-פרייז
בעגינגט מיט דעם עשפאנג דעם
דיסטן בלאטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט זיך אין
בודאפעסט,
האכשטראסע נומ' 1,
וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנס-
אנס-נעלדער צו זענדען בעליעבט.

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דריימאל וואכענטלך
מאנטאג, מיטוואך אונד פרייטאג
אונד קאסטט
פיר אכטעלייריי-אונגארן
נאנציעהריג 8 גולדען אסטר. וועל.
האלביעהריג 4 גולדען אסטר. וועל.
פיר־טעלייריג 2 גולדען אסטר. וועל.

פיר אמעריקא אונד אנגלאנד
נאנציעהריג 9 גולד. — קר. אמ. וועל.
האלביעהריג 4 גולד. 50 קר. אמ. וועל.
פיר־טעלייריג 2 גולד. 25 קר. אמ. וועל.

אלפאנא XII.

„ווייר לעבען אין אינער צייט, אין דער דיא וועלט געשיכטע בעריכערט ווירד." זאגטע דיעזער מאנע אין בעמאנטער אינגארישער שריפטשטעללער, דאמאלס וואיסטע אבער נאך נים מאנד, דאס דיא אייפערקואמקייט דער וועלט דורך אין האכבערטשאמעס עראיגניסס פאס אריגנטע פלאטצלך דעם אינערסטען וועסטען צוגעוגדעט ווערדען ווירד. היטע קאנן מיט דאפעל־טעם רעכטע בעהויפטעט ווערדען, דאס ווירד אינער צייט לעבען, אין דער דיא וועלטגעשיכטע בעריכערט ווירד.

דער קאנינג פאן שפאניען אונד געשטארבען! אין שפאניען וויא אין פראנקרייך איזט אינסט דער טאד דעם קאנינגס מיט דעם בערהמטגעוואָרדענען שפריכטע אויפגענאמען מען ווארדען: דער קאנינג איזט טאד, עס לעבע דער קאנינג!) דיעזע מיסטע דער שפריך לייטען: דער קאנינג איזט טאד, אונד דאס קאנינגטהום לייגט אים שטערבען!

אונד דאס איזט דיא איינגעזליכע אינהאלטס־שווערע בעדייטונג דעם טאדעס דעם קאנינגס. עס דיריפטע ערערמאנן בעקאנגט זיין, דאס דיא פראגע דער בעזעצונג דעם שפאנישען קאנינגסטהראנעס דיא אריזאכע דעם דייטש־פראנצאזישען קריעגעס געוואָרדען איזט. פראנקרייך וואלטע נים צוגע־בען, דאס דער פריינדשע פרינץ לעאפאלד פאן האנגאלערן אויף דען לעערגעוואָרדענען שפאני־שען קאנינגסטהראן ערהאבען ווארדע, וואָרוּרך דאס אינטערעסאנטע פריינען נאך מאכטיגער גע־וואָרדען וואָרע. שפאניען וואלטע דאנן דען זאהן דעם אינאדיגיסטען קאנינגס וויטטאר עמאנועל דען פרינצען אמאדעא צו זיינעם קאנינג, דער אלס ער דיא שפאנישע גרענצע אבערשריטטס, דיא ערקלא־רונג אבגאבען, דאס ער גיר אלס לייבע דיעזעס לאנד פערלאסטען ווערדע, 2 יאהרע שפאטער, וועלטע ער עס אבער דאך פיר גערעכטיגטע דאס לאנד דע־בענד צו פערלאסען. שפאניען וואָרדע דאנן דעפיניטיוו. דיא קאנינגין דך אבער קוים 2 יאהרע דאלטע, בין עריכטע דער קוים 18־יאהריגע אלפאנא, איינציגער זאהן דער פערטרעטענען קאנינגין איזא־בעללא, צום קאנג אויסגערופען וואָרדע. אונד אוהם, דעם קוים צום יינגלינג געוואָרדענען קאנינג איזט עס גאך 3 יאהרען הארטען מאסס־ענגען געלאנגען, דער־זיים דעם יאהרע 1883 פאסט אינאינטערבראכען וויטהענדען רעגיעלונגען אין עגדע צו מאכען.*)

אין דיעזע צייטונג קאנן מאן יעדען טאג פרענומעריר̈ן.

אזר דער פרענומעראציאנס־פרייז בעגינגט מיט דעם עשפאנג דעם דיסטן בלאטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט זיך אין בודאפעסט, האכשטראסע נומ' 1, וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנס־אנס־נעלדער צו זענדען בעליעבט.

*) לא יאָ ע מאָ. וויי לא יאָ.

**) פעברואר VII. דער קיניג יאהנג דאסטע וועסטע דיא נאכפאלגע זיינער טאכטער אויסבעללא דורך אלס אבער פעברואר 1883 שטארב (אויסבעללא וואר דאמאלס 2 יאהרע אלט) אונד אויך מיטטער פיהרטע אין אויהרע נאטען 11 יאהרע דיא רעגיערונג) אויבעזאָגן דאן קארלאס, בזיהונג דעם קאנינגס פעברואר דאס לאנד מיט קריעג. דיעזע אנהאנגער נאנטען זיך קארלאס (אנהאנגער דעם דאן קארלאס) דיעזע דאן קארלאס אויס אים יאהרע 1855 נעשטארבען, דיא רעגיאלוניאן אבער פיהרטע זיין זאהן דאן קארלאס וויטער. אים יאהרע 1861 שטארב אייך דיעזער אונד זיין זאהן דער דריטטע דאן קארלאס שטעללטע זיך דיא שטיטע דעם אויפשטאנדעס, דיעזער פראס אים יאהרע 1872 זיינע רעכטע אן זיינען זאהן (בעריטס דען פערדען) דאן קארלאס אב. אונד דיעזער

XII. אלפאנא

„ווייר לעבען אין אינער צייט, אין דער דיא וועלט געשיכטע בעריכערט ווירד." זאגטע דיעזער מאנע אין בעמאנטער אינגארישער שריפטשטעללער, דאמאלס וואיסטע אבער נאך נים מאנד, דאס דיא אייפערקואמקייט דער וועלט דורך אין האכבערטשאמעס עראיגניסס פאס אריגנטע פלאטצלך דעם אינערסטען וועסטען צוגעוגדעט ווערדען ווירד. היטע קאנן מיט דאפעל־טעם רעכטע בעהויפטעט ווערדען, דאס ווירד אינער צייט לעבען, אין דער דיא וועלטגעשיכטע בעריכערט ווירד.

דער קאנינג פאן שפאניען אונד געשטארבען! אין שפאניען וויא אין פראנקרייך איזט אינסט דער טאד דעם קאנינגס מיט דעם בערהמטגעוואָרדענען שפריכטע אויפגענאמען מען ווארדען: דער קאנינג איזט טאד, עס לעבע דער קאנינג!) דיעזע מיסטע דער שפריך לייטען: דער קאנינג איזט טאד, אונד דאס קאנינגטהום לייגט אים שטערבען!

אונד דאס איזט דיא איינגעזליכע אינהאלטס־שווערע בעדייטונג דעם טאדעס דעם קאנינגס. עס דיריפטע ערערמאנן בעקאנגט זיין, דאס דיא פראגע דער בעזעצונג דעם שפאנישען קאנינגסטהראנעס דיא אריזאכע דעם דייטש־פראנצאזישען קריעגעס געוואָרדען איזט. פראנקרייך וואלטע נים צוגע־בען, דאס דער פריינדשע פרינץ לעאפאלד פאן האנגאלערן אויף דען לעערגעוואָרדענען שפאני־שען קאנינגסטהראן ערהאבען ווארדע, וואָרוּרך דאס אינטערעסאנטע פריינען נאך מאכטיגער גע־וואָרדען וואָרע. שפאניען וואלטע דאנן דען זאהן דעם אינאדיגיסטען קאנינגס וויטטאר עמאנועל דען פרינצען אמאדעא צו זיינעם קאנינג, דער אלס ער דיא שפאנישע גרענצע אבערשריטטס, דיא ערקלא־רונג אבגאבען, דאס ער גיר אלס לייבע דיעזעס לאנד פערלאסטען ווערדע, 2 יאהרע שפאטער, וועלטע ער עס אבער דאך פיר גערעכטיגטע דאס לאנד דע־בענד צו פערלאסען. שפאניען וואָרדע דאנן דעפיניטיוו. דיא קאנינגין דך אבער קוים 2 יאהרע דאלטע, בין עריכטע דער קוים 18־יאהריגע אלפאנא, איינציגער זאהן דער פערטרעטענען קאנינגין איזא־בעללא, צום קאנג אויסגערופען וואָרדע. אונד אוהם, דעם קוים צום יינגלינג געוואָרדענען קאנינג איזט עס גאך 3 יאהרען הארטען מאסס־ענגען געלאנגען, דער־זיים דעם יאהרע 1883 פאסט אינאינטערבראכען וויטהענדען רעגיעלונגען אין עגדע צו מאכען.**)

פיהרטע דען קריעג בין 1876. בין ער דורך דאס הער דעם קאנינג אלפאנא געגראוגען וואָרד, אוים שפאניען צו פלע־הען, געגענוואָרטיג האלט ער זיך אין גענג (שווייגן) אויף דאס לאנד וואָרד אונטער דער רעגיערונג אל־פאנאס פאן שרעקליכען שיקזאלשלאגען הימ־געוכט. אבערשוועממונגען, ערדבעבען אונד פעסט פערוויסטעסען דאס שאנסטען געגעגדען (דיא באלעדיא דעם פערפלאססענען זאמטערס אללין ראפפעט אבער הונדערטווזעגדמע־שען הון) קליינערע אייפשטאנדע בעאנרוהיגטען עבענפאללס וועדערהאלט זיינע רעגיערונג. דאך דעפיינגען קאנינג נעלאנג עס אימטער. דיא רוהיגע הערצשטעללען אונד דיא געשראגענען וואָרטען זא גוט עס גאנג צו היילען. אלפאנא וואָרד מלונג אונד שטארק. דאס האט ער איך פאר מוריעס בעייעגען. אלס ער דורך זיינע ווערטע גיכטערגייס אין דער אייפגעטיב־טען בעקאנגטען קראליגענפראגע עס פערהינדער־טע, דאס זיך שפאניען אין אינען קריעג מיט דייטש־לאנד שטרצע. מאן וואיסטע עס אין שפאניען אונד מאן וואיסטע עס אין אריאפא, דאס דיא רוהיגע אונד זוכערהייט שפאניענס איך צוייא אייגען בעגיהונג, איך דיא אייגען דעם קאנינגס אלפאנא: דיעזע אייגען זינד נון פיר עווינגע־שלאסען אונד אריאפא פראגט זיך מיט עגטוועטצען: וואס ווירד יעטצט אויס שפאניען ווערדען?

קאנג פאלפאנא האט קיינען מאנגלי־בען שפראסען הינטערלאסען, דאס עס אבער דער פערוויטעטען יינגען קאנינג געלינגען ווירד, אהרער אלטערען מאכטער, דער פרינגעסען מערגערעגעס דען הרן טהרהן צו ווערען, ווער פער־מאג דאס הייטע צו גלייבען?

דאן קארלאס אונד זיינע פארטיא ווערדען וואהל פאס גיען דאס לאנד אין בראנד שטעקען, אבער איך דיא פארטיא דער דעפיבלי־קאנער איזט אייגע זעדר בעריטגעדע אים לאנדע, דיא פערמוטהרך איך פאן דער פערוויגדטען אונד בעגאבארטען פראגאנאטען נאציאן אינטער־ششטע ווערדען ווירד. אייגע שטארקע פארטיא ווירד זיך וואהל איך דער רעגענטשאפט דער קאני־גין אנשליעסען, ארמעס שפאניען, ווער שיקזאל־בעס שיקזאל שטעהט דיר אינטער וואלטען עי־שפאגדען בעפאר!

אלפאנא XII. געבארען אם 28 נאוועמבער 1857, איזט דער זאהן דער עקסגאגען איזאבעללא II. אונד דעם קאנינג פראנץ פאן אססיזי. דא זיינע מוטטער, דיא רעגיערענדע קאנינג, אים יאהרע 1868 פאס טהראנע אונד פאן שפאניען פערגאנג וואָרדע, מאכטע אלפאנא זיינע שטודיען שהיילס אין ווען, שהיילס אין פאריז אונד לאנדאן, אים יאהרע 1874 בראכטע ער דיא וויהנאכטספעריען אין פאריז צו. אלס פלאטצלך אם 29. דעצעמבער דיא נאכריכט איינטראף, גענעראל מארטינעץ קאמפאס האבע אייהן צו מיטהייראא צום קאנג פראקלאמירט, דיא מאנגיפסטאגען האטטע מעהר עיפאלל אלס מאן אנפאנגס אנגענעהמען גענעגען וואר. דער גע־נעראל־קאפיטאן פאן מאדריד, פרינטא דייטעיא, ער־קלארטע זיך פיר אייהן אונד אם 31. דעצעמבער וואָרדע אינטער דעם פראדוגס קאנגאס דעל קאסטיללאס דאס רעגענטשאפפסמיניסטעריאם גע־בילדעט. אלפאנא היעלט אם 14. יאנגער 1875, בע־נינסטערט עפפאנגען, זיינען איינגעגאן אין מאדריד. דער יונגע קאנג, נאכדעם ער איינע פראקלאמא־ציאן אין דיא אייפשפאנדישען פראוינצען געריכטעט, שטעללטע זיך אין דיא שפטצע זיינער גענען דיא קארלישטען מארשירגרען אדמעע. ער וואָרדע בייא לוצאר אונד לארצא געשלאגען, דאך זיינע פינדע האטטען קיינען גוטצען פאן דיעזעס זיעגע.

דער קריעג גענען דיא קארלישטען נאהם אבער שפאטער אינע בעסטערע ווענדונג. בעזאנ־דערס נאכדעם מארגא אינע פראקלאמאציאן אין דיא געריכטעט, קאנג אלפאנא אנגעקרקענגען, אינע פאללשטאנדיגע אמנעסטע (בעגנאדיגונג) (4־טען מארץ 1876) מאכטע דעם אייפשפאנד אין ענדע אונד אם 26־טען מארץ קעהרטע דער קאנג אן דער שפטצע זיינער טרופפען נאך דער הויפטשטאדט (מאדריד) צוריקק. דער אייפשפאנד איזט דער שפאנישען אינזעל קובא נאהם עקסט אים יאהרע 1878 אין ענדע, קוים ווארען דיא קרי־זען אבערוואונדען. פאנד אין אבערוואלטיגענד גלאנצפאללער וויזע דיא פערמאהלונג אלפאנאס XII. מיט דער פריינעסען מאריא דע לעס מער־צעדעס, דער דריטטען טאכטער דעם הערצאגס פאן מאנטפענזיער שפאטט (23־טען יאנגער 1878). דיא עהע וואר גיר פאן קורצער דויער, דא דיא קאנגין שאן אם 26־טען יוני דעסזעלבען יאהרעס שטארב. צום צווייטען מאלע פערמאהלטע זיך קאנג אלפאנ־זא (אם 29־טען נאוועמבער 1879) מיט דער ערצהער־צאגין מאריא כריסטינא, דער טאכ־טער דעם ערצהערצאגס קארל פערדינאנד פאן אסטערדייך אונד דער ערצהערצאגין עלזאבעט. דיעזער עהע וונד צוייא טאכטער ענטשפראסען 1. דיא פרינצעסען פאן אסטוריען, געבארען אם 11. סעפטעמבער 1880, אונד 11. דיא אינפאנטין מאריא טהערעזיא, געבארען אם 12. נאוועמבער 1882.

* * *

דאס שפאנישע מינישטעריום דאס דיא פינאנצהיגע פרינצעסען מערגערעס אונ־טער דער רעגענטשאפט אירער מוטטער (בע־קאנטליך אייגע אסטעלייכישע ערצהערצאגין, אייגע געגענוואָרטיג קוים 27 יאהרע אלט) צוריקק־גיען פראלאמירט, דיא עגטשיידונג אבער דעגען אם דוהם אין דען האנדען דער קארטעס (ריכסט־טאג, וועלטע זאפארט איינבערופען ווארדען. דאס מיליטאר שטעהט אבעראלל אין בעריטשאפט, בין יעטצט אויס יעדאך דיא רוהיג נוכט געשטארט ווארדען.

פאם קריעגסשויפלאטצע.

דיא נאכריכט דער לאנדאנער „טיימס" דאס קאנג מיגאן פאן סערביען אבצודאנקען עגטשלאס־סען דיא אונד אסטערריכיש־אונגארן, אים דאס לאנד פאר אייגער רעגיאלוניאן אונד פאר דער טהראנבע־שטיגונג דעם פרינצען קארל אנדרא אין דיא שוצ בעזוהרען, אין סערביען אינרוקקען ווערדע.*) עייטיטט זיך אלס פאלש. הינגעגען לאסט עס זיך נוכט לייגען, דאס דיא לאנג קאנג

*) דיא הערזיך בעגיגלינגען דעפעטיל קאנגעט בלאס אין אייגעס טהיילע אינגעריר מיטטיאנגטמער אבגעדרוקט ווערדען, דא דיא דעפעטיל ערסט אום האלב 3 אוהר אנ־קאם, צו ווערטער צייט אין טהייל דעם בלאטעס בעריטס עדרוקט ווארד.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן יעדען טאג
פרענומעריר̈ן.
אזר דער פרענומעראציאנס-פרייז
בעגינגט מיט דעם עשפאנג דעם
דיסטן בלאטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט זיך אין
בודאפעסט,
האכשטראסע נומ' 1,
וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנס-
אנס-נעלדער צו זענדען בעליעבט.

דיא סערבען, וועלכע דיעזען אנגריפ ניכט ערוואר־טעטען, פאלהען. דיא פערלוסטע דעם טאגעס בע־לויפען זיך אויף 180 טאדטע אונד פערוואונדעטע. אן הונדערט סערבען וואר־פען איהרע וואפען בולגאריש אנד פלאהען. דיעטע טאגעגנס זעטצטע דיא בולגאריש ארמעע דיא 3 פערפאלגונג פארט. ציטוויזע ווערדען באמטעריען פאן הונגעל צו הונגעל גנעגען דיא סערבען אין טראטענקיט געזעטצט, וועל־כע פאסט אהנע ווידערשטאנד רעפערירען. מאן האפפט הייטע נאכט אין צארייראד צו איבערנאכ־טען. פאן דעם דראנאמאן גיפפעל אים 4 אדער ווידר געפעלדעט, דאסס דיא סערבען אינע לעבראפטע קאנאנאדע אונטער־האלטען אונד אינען פערצווי־פעלטען ווידערשטאנד לייסטען, יעדאך פארט אונד פארט צוריקגעדראנגען ווערדען.

צ א ר י ב ר א ד, (סערבישע גרענצע) 23. נאוועמבער (אבענדס). דיא העפטיגע פערפאלגונג דער סערבען, אום זיא, וועגען מאנגעל, צו אומצינגלען וואנדרעד ראסטלאז פארטגעזעטצט; דיעזעלבען פלאהען יעדאך צו שנעלל אונד דעקסטען דען לייב־טערן ריקצוג דורך אינע שטארקע אדרערע־גארדע, אויף דען עגטוואלדעטען הפהען קאנגטען דיא פינדליכען בעוועגונגען לייכט פערפאלגט ווערדען. דיא בולגאריש באטאיללאנע ריקקטען גלייכ־פאלס פאר אונד פערפאלגטען דען פינד בין צו דען, דיא שראפפנע נאך צארייראד האמגערגעדרן הפהען. דער קאמפף ווארקרין אלגעמיינע, נור איינגע בולגאריש רעגימענטער בעטהיליגטען זיך אן דער אקציאן. אום 2 אוהר גלגאנגטע דיא בול־גארישע ארמעע צום עגגפאסס פאן דראנאמאן. דיעזע דעפעגווו־פאן־ציאן האטטען דיא סערבען הינגען דיא פערלוסטע אונד פערפפלגנגסווערינ־קייטען פערלאסטען. הארט פאן דען בולגארען פער־פאלגט, טראכטטען דיא סערבען זאוהל אויף דער שטראפפע פאן טרן אלס אויף יענער פאן צאר־ריבראד נור דיא פערפאלגונג צו פערצאגערן. אויף דער לעצטגעגאנגטען שטראפפע אללין אנדרן דיא לעטצטען קאמפפע שטאפט. אום 4 אוהר גלגאנג־טען דיא בולגארען פאם עגגפאסס אויף דיא שטראפ־סע, וועלכע מיט געפאדטעטען פפערדען אונד פער־בישען לייכנאמען בערעקקט ווארד. דיא בולגארען מארשיטען בין אום דיא מיטטע דעס טהאלעס, דאס נאך צארייבראד פהרט. אום אינעם אבער־האלט פאן צארייבראד גגלגעגגען קלייגען וואלדע ערפפפעגטע דיא סערבישע טראללארם־קעסטע אין וואהלגאהרטעס פייער. אינגגאכטעט דעסגען, רומקטע דיא בולגארישע ארטיללעריע פאר 14 בול־גארישע קאנאגען וואורדען זארגען אויף דען הונגעל גבראכט. דער קאמפף דויערטע בין 6 אוהר וואר־נאך דאס פייער דער סערבען אומטער שוואכער וואנדרע אונד מאן זאה נאך אונד נאך דיא ארמעע פאן 40,000 מאנן הינטער דיא גרענצע פערשווינדען, וועלכע פאר 10 טאגגען אין בולגאריען אינגעפאללען איזט. קיין מאנן בליעב אין בולגאריען צוריקק דיא בולגארען האטטען אן הונדערט פערוואונדעטע. דער פרטס טראט אם פונק אינהאלב אוהר אין צארייבראד אין, וואהרענד דיא סערבען אוהרע פאזיציאנען פערטהיידיגטען. דער פרטס בעגאנ דיעזעלבע וואהגונג, דיא קאנגט מילאן אינגגהאבטע. עס וואורדען באפיעלט אונד פארבריישטע פער־בישע אוקפאט פארגעזגורען. קראוועלאף איזט גלייכפאללס אינגגטראפפען. דיא בולגאריש ארמעע ששעהט 3—4 קילאמעטער פאן דער גרענצע גגפערנט אונד קאנצענטרירט זיך, אום נאך סערבען אינצווישקקען.

מאדריד, 24. נאוועמבער. הייטע מארגגנס האטטע דער קאנגג אינגען דיפפערטמאנטפלל (גגעפאהרל בע האלונגטצונגגן). דיא קאנגגליכע פאמיליע, דיא מיגיסטער אונד ארצטע אילטען נאך דער בורג. עס וואורדען אפפגגטליכע גע־בעטע אנגגאערדגגטע. דער מיגיסטעראטה איזט צו־זאמטמגגגגע־טעטען.

מאדריד, 24. נאוועמבער. דער צוישמאנד דעם קאנגגס, וועלכער פארמטטאגס זיך פפערשלים־מערטע, האט זיך גגגגען אבגגד גגבעסערט.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (איין יודישער מאלער) אין בערלין ערגגגט גגגגגווארטיג איין בילד אללגע־געמיינגס אויפזעהגן אונד ציעהט דיא בעוואונדערונג אללער קונסטקגגגער אויף זיך. „דער פערלעבטע לאווע“ הייסט דיעזעס קונסט־ווערק. דער מאלער, אדאלף ווייס מיט נאמען איזט יודע אונד אונגאר. בין צום יאהרע 1862 וואר ער אין בוראפעסט שולדערמאלער. דער דראנג עטוואס בעססערעס צו לערגגגן. פיהרטע איהן נאך ווייגן, וואו ער 18 יאהרע אלט אין דער מאלעראקא־דעמיע אויפגאנהמע פאגגד. דרייא דער גראסטגגן מא־לער דער גגגגגגוארט וואר גגגגן זייגגע מיטשילער אונד פרייגגדע; אונגגגגר דיעזגגן דער אונגלאגגסט פער־שטארבגגגע בערהמטע מאקארט. פאן וויגגן גגגגגן ער נאך פאריז, זיין גגגגגגעס פערמאגגן בע־גגגגגגגגגן, דיא אהם אבער גגכטס גגטצטגגן. — ער האטטע לאגגגגגגגג

„דער טאַרמיד איז אייך איינע שאַנע ווייסענ־שאַפט, מאַכט דאָ מין זאַך נור עדלערנען."

* (נאָלדענע האַכצייט.) פינפצנ יאָהרע אין דער עהע פאַן איינעם זעהר נעאַכטעטען בירגער אונד זיינער טוגענדהייבען נאַטטין צינע־בראַכט, באַטען דיעזע וואָכע נעלעגענהייט צו איינער שאַנען פיער. הערר סאַמועל אַדלער אונד פרוא פיערטען דיעזע וואָכע אָהרע גאָלדענע האָכצייט אים קרייזע אָהרער וואָקקערען קינדער. דעם בע־קאַנגטען אַרצטעס דר. אַלאַיז אַדלער, דעם באַנקיערס יוליאוס אַדלער, דעם לייטערס דער לאַנדעסבאַנק אונד דעם שייענערזאַהנעס דעם אָב־נער אַרצטעס דר. קאָהן, אונד צאַהלרייכער פאַמי־ליענמיטגלידער פאַם לאַנדע. צייטע ווירקונגס־פאָללע אנשפּראַכען דער אנוועזענדען הערען ראַבבינער דר. מאַיזערלינג אונד פאָלל־לאַק ערהאַלטען דיא יובלטענע פיערלישקייט.

* (אייגענע פערזאָנען.) צור פערדעלונג דער זומטען צו גרינדע, בעשטרעבט זיך דער געפיערטע פאַטריאָט דאַנעל איראָנ, נור זוער זעלבסט זו עדעל אונד זומטענרייך אזוי וויא איראָנ, בעזומטע דיא איינגעשאַפט איינגע אַל־בע פעראָין אים לעבען צו רופען. דיא שטאַטטען זונד בעריימס איינגאַרבייטעט, אונד ווערדען נאַכ־סטענס איינער פערזאַממלונג, דיא איים אַללען פאַטהייען צוזאַממענבעריפען זייד, פאַרגעלעגט ווערדען.

פיר סאַלאָמאָן שוואַרץ.

פיינע קלאַרמאַנ אין האַסאָסאָ (וועבענבוך.) —.1
דר. אדאָלף שטערן ש. א. אינעלי . . . —.1
לעאָפאלד דייטש, אלשא־אלמשין . . . —.1
סוממא —.3
הינצו דיא בעריימס איינגעזאַנדטען אונד קוויטטירטען $2.10
צוזאַממען $5.10

דיא האַנד גאָטטעס.

אנלאַסלך דעם טאַדעס דעם יונגענדליכען שאַנישען קאָנינס, דער מיט 11 יאָהרען מיט זאַממט זינגער מוטטער איים זייגעם הייאַמסטאַדטע פער־אַנט וואָרדע, מיט 21 יאָהרען בעריימס וויטטיוער וואַר, אונד מיט 28 יאָהרען זעלבסט פאַם טאַדע הינגעראַפפען וואָרדע, דיפּפּטע עס ניכט אונאַנגענע־רעסאַנט זיין צו עריאַהנען, דאַס באַוואַרטונג דראַנהייטען, פרוהצייטיגע טאַדעספאַללע, וואַהנ־זינן. אונד זאַממטע אונגאַטירלכע אונגלוקספאַללע אים דאַנגסאַלאַסטע פאַן מאַדריד זיט דער דע־נערונג דעס קאָנינס פערדינאַנד דעס קאַטהאָליש־שען אונד זיינער גאַטהאַלין, דער קאָנינ אונד זיינע טאָכטער מאַריא פערהייראַטע־טע איזאַבעללא מיט מאַנעיל, דעם וויטטיוער נאַך אָהרער אַלטעסטען טאָכטער. אייך זיא שטאַרב אים בלוהענדען אַלטער.

קאַטהאַרינאַ, אָהרע יינגסטע טאָכ־טער הייראַטעטע אַרטהור פאַן וואַלעס, דיעוער שטאַרב אבער אונד זיין ברודער, דער בעקאַנגטע הערצאָג VIII. קאָנינ פאַן ענגלאַנד וואָרדע אָהר נעמאַהל. וויא דיעוער מיט דען פרוהען אומגאַנג איזט אין דער וועלטגעשיכטע אדם ווערטע־הייט פערצייכנעט: הייראַטען שיידען, הייראַטען אינשפּרען... דאַס וואַר זיינע מאַנער מיט זיי־נען פרוהען. איך קאַטהאַרינאַ וואָרדע פאַן אים גנעשיידען, טראַגטדעם דער פאַטטער אונד דיא בי־שאָפּ דיא עהע אדם גלטע ערקראַנטען. דאַמאַלס טראַף עס זיך, דאַס זיך דער קאָנינ איין דאַס גוט־אַכטען פאַן ראַבבינערן אונד איין דאַס יידישע שיהוגנסגעזעטץ בעריהט. דיא אַרטע ענטטאַהונגס־קאָנינין לעבטע צו אָהרעם אונגלוקקע לאַנגע אונד מוסטע עס מיטאַנזעהען, וויא הייריך נאַך אָהר נאַך פינף פרוהען הייראַטעטע אונד ווערדע פער־שטיעס.

איך יאָהאַנאַ, וועלכע דיא נעשיכטע נור אינטער דעם נאַמען „דיא וואַהנזינניגע" קענט, וואַר איזאַבעללאַס טאָכטער. מאַן וואָללטע זיא מיט דעם שאַנען פיליפּפּ פאַן אָסטערריך פערהייראַטען, ער אבער פערלאַנגטע דיא אַלטעסטע טאָכטער (דיא וויר אָבען גענאַנט) דער גנוואַרטע שטעללטע אים אבער פאַר, דאַס זיא דיא וויטטיוע איינגס מאַנגעס זייא. דעסען פאַטטער אין באַסטאַרד (מוזר) נעזיעזען, אונד דעסען גראַפפאַטטער מיט דער טאָכטער איינעס יריטען שוטמאַכערס אין וויל־דער עהע נערעכט. דיא עהע יאָהאַנאַס מיט פיליפּפּ וואָרדע נעשלאָסען, ער אבער דעכטע אללע קאָמטערפּרוהען מעהר אַלס זיינע איינגע פרוהע. זיא פערצערטע זיך אין איפערזוכטע, וויא אָדע טרוכונגען, אונד פערזוכטע אידערע מוטטער זאָללען שפּרעכען, דאַס זיא קראַנק וואָרדע אונד מאַדריד פערלייעס.

פיליפּפּ וואַר דענגענס דער נעדענקע יאָהאַנאַ, יאָ־האַנאַ דייזע אים נאַך, אונד פאַנד איהן אין דען אַרטען איינעס בלאָנדען מאַדכענס, אבער דאַס זיא הערפיעל אונד אַהר דיא נאַדדענען לאַנדען פאַם קאַפּפּע רוסס. וואַס פיליפּפּ אין זיינעם וויטבע פער־אַכטע, אזוי מיט איינעם שייער בערעקקט. מאַי־נען אַזאַבעללא וואַר דאַס וויב, דאַס עלענד, דען שטערען קענען געלעגנס האַטטע, דאַס זיא אבער זאָ פעלע געבראַכט האַטטע, זיא שטאַרב אַזוזבעללא, אַלזאָ זיט 380 יאָהרען, פאַסט אונגאַזונטערב וואַכען הייטיש זונד.

פערדינאַנד אונד אַזאַבעללאַ: דיעוע ביידען נאַטען שטעהען אין דער לייטענסנע־נעשיכטע דעס פאָלקעס איזראַעל האַרט נעבען דען נאַמען פרעה, המן אונד מיטוס. זאָ אונגעהל־ליכעס, זאָ אונאַיסשפּרעכליכעס אונד זאָ גרינצענע־לאָזונס וועה האַבען דיעוע ביידען בעלטרייסטענען אונד פאַנאַטישען מענשען. דעס וודענטהומע צינע־פּנס, דאַווער ניכט אנדערס קאָנען, אַלס אללע דיא שווערען שיקסאַלסשלאַגע, פאַן דענען דיא פאַנאַטישען קאָנינע אונד דאַס שפּאַנישע פאָלק זייטדעם הייטענע־ווכס ווערדען. אַלס שרעקקליכע אבער נעדענטע הייטמעלטסטראַפע צו בעטראַכטען, פיר דיא אַן אַזאַראַע בעגאַנגענען אינפערצאַהלבען אונד אינ־אַלאַשלכען פערבעכען.

שוויר אינד הרוקקענד רוהטע שאַן דיא האַנד גאָטטעס איים אַזאַבעללאַ זעלבסט אונד אַהרען קינדערן, דיי מ. קאַזזערלינג, דער איים דעס געבוטעטע דער געשיכטע דער יודען אין שפּאַ־ניען וואָהל אַיינגע האַשטערטע, בעריכטעט הערי־בער אין זיינעם בעריהמטען ווערקע „ספּרוס" וויא פאָלגט:

אַזאַבעללאַ בעשטענקטע דען פאַן אַהר פיעל יינגע־רען פערדינאַנד מיט 5 קינדערן, זשואַן (אָראַנ) אַהר קראָנפּרין אונד אַיינציגע זאָהן, פערמאַהלטע זיך 1497 מיט מאַרגאַרעטע דאַ פאַן אָסטערריך. באַלד נאַך דער טרויאונג וואַרדע דער שוואַכליכע פרינץ, קוים 17 יאָהרע אַלט פאַם הוטענען פיעבער זיעגרעאַפּפּט.

אַהרע אַלטעסטע טאָכטער, אַזאַ־בעללאַ וואַרדע דיא געמאַלין דעס טהאַנערבען פאַן פאַרטוגאַל, אַלפאָנזאָס. מיט 18 יאָהרען וואַרדע דיא זיאַ וויטטוועו. זיא רייכטע דאַנ אַזאַ־רע הונד דעס קאָנינס מאַנגעל, נעבאַר אַהם אין קינד אונד שטאַרב בייא דער געבו־בינדונג.

אַן דיעוע קינדע, מיגעל, דער 1499 אַלס טהראָנערבע פאַן קאַסטיליען אונד אַראַגאָניען (מהרלע שפּאַניען) אנערקאַנגט וואַרדען, וואַר הונג דאַס קאָנינספּאַאַר מיט זאָלבער לעבען, דאַס זיא איהן ניכט פאַן אַהרער זייטע לאַסטען וואָללטען, ער וואַר יאַ אַהר אַינציגער טראָסט, אין דעם קאָנ־ליכען שאַסטע, אַלס אַמבראַ, וויא דאַס קאָנינספּאַאַר אַינגע אַהרע דיא אַסטרי־מונג דער ייען אים שפּאַנען אונטערשיעדען, שטאַרב ערזאָרגטע אים יעדאַך אים צאַרטעס־טען אַלטער. דער שטערען דער גראָסער־טערן וואַר אין אונגעהייער, אים זאָ מעהר, אַלס זיא זיינען טאַר אין אַלטע זיינע אַהרען.

פערדינאַנד האַט אַלס אַזאַבעללאַ:

דיעוע ביידען נאַטען שטעהען אין דער לייטענסנע־נעשיכטע דעס פאָלקעס איזראַעל האַרט נעבען דען נאַמען פרעה, המן אונד טיטוס. זאָ אונגעהל־ליכעס, זאָ אונאַיסשפּרעכליכעס אונד זאָ גרינצענע־לאָזונס וועה האַבען דיעוע ביידען בעלטרייסטענען אונד פאַנאַטישען מענשען. דעס וודענטהומע צינע־פּנס, דאַווער ניכט אנדערס קאָנען, אַלס אללע דיא שווערען שיקסאַלסשלאַגע, פאַן דענען דיא פאַנאַטישען קאָנינע אונד דאַס שפּאַנישע פאָלק זייטדעם הייטענע־ווכס ווערדען. אַלס שרעקקליכע אבער נעדענטע הייטמעלטסטראַפע צו בעטראַכטען, פיר דיא אַן אַזאַראַע בעגאַנגענען אינפערצאַהלבען אונד אינ־אַלאַשלכען פערבעכען.

שוויר אינד הרוקקענד רוהטע שאַן דיא האַנד גאָטטעס איים אַזאַבעללאַ זעלבסט אונד אַהרען קינדערן, דיי מ. קאַזזערלינג, דער איים דעס געבוטעטע דער געשיכטע דער יודען אין שפּאַ־ניען וואָהל אַיינגע האַשטערטע, בעריכטעט הערי־בער אין זיינעם בעריהמטען ווערקע „ספּרוס" וויא פאָלגט:

אַזאַבעללאַ בעשטענקטע דען פאַן אַהר פיעל יינגע־רען פערדינאַנד מיט 5 קינדערן, זשואַן (אָראַנ) אַהר קראָנפּרין אונד אַיינציגער

טילאנס אונד זיינער ארמעע איינע פערצווייפעלטע זיא. פאר ווענינען טאגען נאך זא זיעגעסגעוויסס אונד האפנונגסלאס, בעשטעלט הייטע דער קאניג פארמלך אום איינען וויפעגעשטילשטאנד, דען אבער דער דורך זיינע מיליטאריש ערפאלנע איבערמוטהיג געוואָרדענע בולגאַרענפרסס נכט געוואַרטען וויל.

ערסט פאר איינגען טאגען וועגדעטע זיך פרסט אלעקסאנדער פאסט קיעפאלל בישטענד אן דען סולטאן, דיעזער מאג איהן אן גנאדען אלס טייען אונטערטאנען אייפנתמען אונד איהן דען סרבען בעשטצען, אונד הייטע איזט פרסט אלעקסטאנדער אללין הערר דערזיזא. צאן, דער טיקשיג רעגירונג טהיילד ער מיט, דאס ער דען פלאן דעס מיסטאנס, אפטרוטע לען פאר בעגרינגנג דעס קריעגעס דורך דיא עגנ־זענדונג איינעס קאממיסארס נאך פיליפאפעל וויי, דער אין בעזוטץ צו נעהמען גיבט הייל ע, אונד דען אום וויפעגעשטילשטאנד פלעהענדען סרבישען קאניג, ווייזט ער אן, דאס ער זיך דיא זאכע איבערלעגען ווערדע, אבער ערסט דאנן, ווענן ער זיך מיט זיינער ארמעע אויף סערבישעס גאדען בעפינדען ווערדע. אַ מענשענשיקזאל, מענשענ־שמואל! —

אויף אנראטהען דער מאכטע האט קאניג מיכאן זיינען רעגימענטערן דען בעפעהל ערטהיילט, דיא פינדזעלנקיטשען גענען דיא בולגאַרען איבער־אלל איינצושטעללען, פרסט אלעקסאנדער אבער האט זאוואהל דאס פערלאנגען, דעס כאנגס, אלס דער מאכטע, דיא פינדזעלנקיטשען איינצי־שטעללען הינד אבגעלעהנט אונד האט געסטערן זיינע ארמעע צום אנגריפ אויף סערביש־שען באדען געפהרט. דיא סער־בישען טרופפען מוסטען דיא שלאכט אנגעהמען אונד לייסטעטען דעס אנדרינגען דער זיעגעסטרופ־פען בולגאַרען פערצווייפעלטען ווידערשטאנד, וואהרען אבער שלעסלך צו ווייקען וואָרפען. אינד עס איזט וואהל ניכט אונמאגליך, דאס דאס סערבישע הויפטקוארטיר, זיך בעריישט אי בולגאַרישען האנדען בעפינדעט.

דאס קריעגסגלוק האט אויך דיא ארמעע לעש־יאנינס (פאר ווידדין), דיא אינצוגען סערבי־שען טרופפען, דיא זיך נאך אויף בולגאַרישען באדען בעפינדען, פערלאסען.

פערשיעדענע נייאנקומיטען.

* (אונזערקאָנג.) אין אונזערער יינגסטען נוממער ערוואהנטען וויר קורץ דאס זיינע מאיעסטאט דער קאניג אם 22־טען דיעזעס קאָנגען." דיא ארמען שאנפעלד פראוידענס דעס פערא־ינעס פראנטע זיינע מאיעסטאט, וויעפיעל ארמע קינדער דער פעראין גענעגוארטיג ערהאלט "110. אנטוואָרטעט פיא שאנפעלד, „דאס איזט יאזעהר שאָן" וואנט זיינע מאיעסטאט מיט זיכטלבער צופריעדענהייט, „וויט וואנן בע־שטעהט דענן דער פעראיין?" — „דער פעראין, מאיעסטאט, איזט אויס אנ־לאסס דעס פעסטעס דער זיל־בערגען האבצייט איירער מא־יעסטאט גענרינדעט וואָרדען," אנטוואָרטעט פיא שאנפעלד. זיינע מאיעסטאט ערקונדיגט זיך דאנן ביא פיא בערגער אונד דר. גראס אבער דיא פערהאלטניסס דעס פער־אינעס אונד דיא ערסטערן ערגריפפ דיא געלעגע־הייט אים זיינער מאיעסטאט מיטצוטהיילען, דאס דער פעראין אם 24־טען דיעזעס דיא בעקליי־דונג פאן 60 ארמען קינדערן פאָר־געהמען וועדד. „איבערהאס־סען זיא מיר איהרע אנגעלעגענ־הייט — זאגטע זיינע מאיעסטאט צום שלוסס — איהרע בוטטע ווערד האפפענט־ליך אויך פאן זייטע איהרער מאיעסטאט דער קאָנגין גע־וואהרט וועדען." הערסטס וואר דיא דעפיטאציאָן עגטלאססען.

אם אבענד דעסזעלבען טאגעס ערשיען אין דען לאָקאלבלאטען דעס פעראינעס דער אבערצע־רעמאָנגנטסטער זיינער מאיעסטאט גראף לאריס־הונגאדי אונד דער אבערבירגערמייסטער פאן בודאפעסט הערר קאדל. דאס אים אים אויפטראג זיינער מאיעסטאט דעס קאניגס גנייגע ערקונדיגונגען איבער דען פעראין איינצי־צוהען, דאס פערא־ינספאוזיאס ערשיילטע גא־טרוקע בעריכטווילליגסט דיא פערלאנגטען אויס־קונפט.

* (דיא קארלסבורגער וידי־שעגעטיינדעשלע) וויד אויך פאן נכסטדיגען שולערן בעזוכט, אונד צוואר זאללען עס דיא אויסטאָקאָראָטען שען פאמיליען דער שטאדט אונד אומגעגענד זיין. דיא אידע קינדער דיעזע שולע פאָרצוגסווייז בעזוכען, געוויסס בלאטטער ערהעבען אין געוואלטיגעס געשריי־אא דיעזע, אונד קאָנגען זיך נאר נכט טראסטען, דאס דיא שולע אמטליך מיט בעדעקקטעס קאפפע וטעגען אונד דיא פערווונג זא אום זיך גריפפ! אין פאכטשער נשסבעוטשער, דער צור־דעד געשטעללט וואָרדד, וואהרט ער זיינען זאהן אין דיא „טאדמוד" לעהרע געגעבען, אנטוואָרטעטע.

איינע דעפטאציאָן דעס הייזיגען איזראעליטישען קינדערגאטטעסדיענסטעס אין אויזיגען עמפפאנגען האבען. הייטע ערפאהרען ווייר איבער דיעזע אויזיגען פאלגענדעס: דיא מיטגלידער דער דעפטאציאָן (פרוא יאהאנא בישיטין, פרוא הערמאנן שאנפעלד, פרוא פילא בערגער אונד דר. וולוס גראס) וואוידען נאך איהרער אנקונפט אין דער אפנער האפפנונג, אין דען מאנאטעגוואהרטע־זאאר געלעשען, פאן יא זיא נאך איינען מיגטען וואהרענס פאר זיינע מאיעסטאט געפיהרט וואהר־דען. דער קאניג שטאנד אין דער מיטטע דעס זאאר־לעס ליכט אן איינעס טישס געלעהנס, וואהרענד דר. גראס פאלגענדע אנשפראכע היעלט:

„מאיעסטאט, אללערגנאדיגסטער קאניג אונד הערר! דער ערסטע איזראעליטישע קינדערגאטטע־דיענסט פעראין אין בודאפעסט האט אונס אן אונזערען אללערגנאדיגסטען הערען אונד קאניג עגטוגענדעט, דאמיט ווייר פאר דעס אנגעבטע אייערער קאניגלי־כען מאיעסטאט. דיא אללערגנאדיגסטע בוטטע אויסטטעעכען, אייער מאיעסטאט מאגע אל־לערגנאדיגסט צו גנעטטאטטען גערוהען, דאס דיא 12 שטעטטגען, וועלכע אונזער פעראין אויס אי־גענען מוטטערן פון ארמע קינדער ערבבטעט, דען נאמען „פראגין־אזעף אונדעלי־זאבעטה־שטיפטונג" פהרען קאנגען, וואהרוך ווייר ענען אינגנסטען גנעפהלען אונזערער בוטטע איסדרוקק געבען מאכטען. דיא מעהר זינד אלס אינערשטעללטע אנשטרטאנגנגען, דען גנעפהלען דער אינאיטשעפעלטטען פערעהרונג אונד דער גרנצגעלאוגטען הייבע פון אייגע אינגליכע מאיעסטאט אונד פון איהרע מאיעסטאט אונזערע ערהאבענע קאניגין, דיא דער אללגיטיגע צור פיידע אונד צום גלינקע דער מילליאָנען טייער אונטערטהאנען לאנגע, לאנגע ערהאלטען מאגע!" —

זיינע מאיעסטאט אבעגנאהם הערייט פאן דר. גראס דאס שרייפטליכע געזוך אונד ליעס זיך דיא דאמען אינגעלן פאר־שטעללען. דער פרוא יאהאנא בישיטין (פרעגענפראוידענען דעס ערוואהנ־טען פעראינעס) וואנט זיינע מאיעסטאט: „איך האבע שאן פיעל שאנגעס אבער איהר פיעלווייטיגעס וואהלטהא־טיגעס ווירקען געהאבט. עס פרייט מיך איהנען אויך בייא דיעזער גלעגענהייט מיינע צופריעדענהייט אויסצוישפרע־כען, פאהרען זיא פאָרט אין איהרעם ווירקען אונד זיא ווערדען אויך מיינע בעזאָנדערע קאָ־נגליכע הילד שטעטס צאהלען

„איהר פיילין מאכטע עקלאטט זיך בעייט, מיינע נאט־ען צו ווערדען."

„אונד זיא?"

„איך קאָנגט דיא בעדינגונגען נכט איינגעהען, וועל־כע זיא מיר שטעללטט."

„בעדינגונגען?"

„יא, זיא שטעללטט מיר ווייא בעדינגונגען. דיא ערסטע וואר, איך אָללטע מיט איהר אין דיא וויטע וועלט צוגעהען. וווייאהל איך דאריבער ערשטיינט, וווללטגט איך אין. אבער אין דיא צווייטע בעדינגונג קאָנגט איך נכט וווללטגען. פיילין וועדטהייטער פעלאנגט, איך אָללטע איהר נגשטאטטען, אן דאס מהאטער צו נעהען אונד זאגגערן צו ווערדען."

„אונד וועגן זיא צום שיינע דאריבע אינגעהען מאָ־טען — איך ווערדד דאנן דורך אין שטרענגע פערבאָ־דאפיר זאָרגען, דאס דיעזע מהאריכטע פאלאן נכט אויס־געפיהרט ווערדען קאָנגט."

„איך דיעזע מאגליכקייט האבע איך ערוואָגען אונד מיך פיילין יאזעפינע גנענאיבער אין דיעזע זיגגע אויס־געשפראָכען. זיא אבער אנגט, דאס זיא זיך אום דאס פער־באָט דעס פאטערס נכט קומטערע, אונד דאס זיא דען גאטטען, דער זיך איהרען פלאנען עגטגענגעשטעללטע, צו אייגער שווידגונג צוזיגגען ווערדע."

„אָ נאטט, ווייא האט מיר דיעזע גנוזוגאנגט דאס סיגד פערדאָרבען! וואס זאָללד איך טהון, וואס זאָללד איך אנפאנגען!"

„איך הבע נכט פערפהלט," אנגט דער דאקטאר, דער יונגען דאטט דאס אונדערגט, וועללטע זיא בעגעהען וווללד, אין דען לעבהאפטטען פארבען אויסצומאלען; איך הבע איהר פאָרגעשטעללט, דאס זיא דאס גרוע הייטט איהרעס פאטערס אין גראס אונד קומטער אין דיא גרוטע בריגגען ווערד; איך הבע איהר פערשפראָכען, מיט אללער קראפט דאהין צו שטרעבען, זיא גלינקלין צו מאכען, אין דאס איהר דאס אונאויטשפרכליכע גלינקע אייגער פראָהען אונד צופריעדענען הייזלנקייט צו שילדערן פער־וונכט; איך הבע איהר דארגעלעגט, זיא שאר אונד אונ־בעפריעדיגנד דאס לעבען אייגער מהאטער־פיגגעסטנן זיך צו גטטשאללטען פאלגנט — עס וואר אללעס פערגעבענס. דא בין איך נאך הייוט גגנאנגען, אונד הבע איהגען, הערר ווערטהייטער, מיט בלוטגרדעס הערצען דאס בריעפגען גע־שריעבען."

„זיא זגד אין אללער, יונגער מאגן אונד הבען גע־האנדעלט, זיא אין ערהעגאמען האנדעלן מוס; פראָבעדעס גגבע איך דא הבפפגונג נכט אויף . . ."

„גיין, גיין, הערר ווערטהייטער, איך הבע יגדע הבפפגונג אויפגעגבען, אונד איך וווללד עס איהגען אפפען אאגגען, איך ווערדד, זא ערהר איך איהר פיילין מאָ־טער לייבע אונד עדרד, איהרע האגד צוריקזוייזגן, עללבסט וווגגן דאס פיילין, דורך זיא איבערדרעדעט, אויף יגגע בע־דינגגגגן פערגיכטטען וווערד. אין מאדרגן, דאס מיט זאָלד אייגגס טיגע גגוואוגצעללטען פלאגגע זיך מגאגגס, מאגס נכט פיר מיך. איך הבע גאגגן אגדערע בעגריפפפ פאן אייגגע עכגס יגדישען עהעלעבגגן, אלס דיא דגגר, דיא זיך בייא פיילין יאזעפינע פפפגוואוגצעלרגגגן, איך אבער ווערדד דיעזע מיגגע פגגיגגגג